

„EGYRE HANGSÚLYOSABBÁ VÁLIK NÁLUNK A PÁLYAKEZDŐ, FIATAL, HAZAI ÉS HATÁRON TÚLI KÉPZŐMŰVÉSZEK FELKAROLÁSA”

Interjú Koroknai Edittel, a debreceni MODEM
Modern és Kortárs Művészeti Központ ügyvezetőjével

... a külföldi közönség
is akkor érhető el, ha
úgy látja
a magyarországi
törekvéseket, mint
egy európai vagy
nemzetközi trend
szerves részét, ami
lehet pont, ellenpont
vagy „világítótorony”
is persze.

■ – A MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ gyűjtési profiljával, vidéki lokációjával Kelet-Közép-Európában egyedülálló intézmény: Debrecen 200 000 fős város 20. századi és kortárs művészeti gyűjtőkörű múzeummal, melyet 2006-ban nyitottak meg. A múzeum alapítástörténete mennyire rendhagyó, és milyen örökséget jelent számotokra?

– Egy ilyen léptékű kortárs galéria alapítása egy ekkora városban önmagában ritka és rendhagyó. Két, hivatalosan alá nem támasztott, de a „szakmán” belül sokat hangoztatott számítást figyelembe véve – miszerint a kortárs művészetek, azon belül a kortárs képzőművészet iránt a lakosság mindössze 3 ezreléke érdeklődik, másrészt, hogy egy ilyen típusú és méretű galériát minimum egy 400-500 ezres lakosságszámú város tud eltartani – rögtön kitudnik, hogy nem könnyű a helyzetünk. Pusztán önkormányzati vállalásként és azóta is önkormányzati támogatásból, azaz állami források nélkül működő intézményként pedig tovább nehezedik a dolgunk. Ha hozzávesszük, hogy Debrecenben igen erős a hagyományok iránti kötődés, illetve az úgynevezett maradandóság szellemisége, a kortárs mellett vagy olykor épp azzal szemben, tovább romlanak a kilátásaink. Ugyanakkor olyan lendülettel és mindennemű támogatottsággal indult 2006-ban a MODEM, ami már akkor megkerülhetetlenné tette a művészeti köz-

pontot a városban, az országban, a régióban. Azt hiszem, ez az indulásnál fennálló és célkitűzésként is megfogalmazott „megkerülhetetlenség” az egyik legnehezebb, egyben legnevesebb örökség. Szakmai és minden egyéb értelemben. Hiszen az egyetlen utunk, de egyben a legnehezebb feladatunk még mindig ez: Kelet-Közép-Európában, vidéki lokalizációkkal megkerülhetetlen, nem vidéki modern és kortárs művészeti központként működni, kortárs művészeti gyűjtőkörrel.

– *A múzeumnak ügyvezetője vagy, emellett egy Angel Juditból, Csontó Lajosból, Készman Józsefből, Süli-Zakar Szabolcsból, Vincze Ottóból álló művészeti tanács irányítja az intézményt. Hogyan képzeljük el szakmai működésüket? Milyen működési modell áll e mögött a vezetési struktúra mögött?*

– A művészeti tanácsot anyagi okokból az év elején... – nehéz befejezni a mondatot. Művészeti tanács most nincs. Ez fájó pont, és mivel ráadásként tavasszal a járvány is belépett, többszörösen nehezített helyzetben vagyunk most. Ez az év nem a mi évünk, mondhatnám, vagy hogy idén eddig minden összejött. Persze mindig van rosszabb, mindenesetre egyelőre nem tudtuk kialakítani az új modellt, mert a járvány pont akkor lépett közbe, így a szakmai gondokat elnyomták az egészségügyi problémák. De tény, hogy rendkívül kevesen vagyunk a MODEM-ben, normál esetben rendkívül sok munkára. Jelen pillanatban, mint oly sokan mások, a túlélésért küzdünk – szeretnénk mi is valahogyan átvészelni ezt az időszakot, és egyszer visszaállni a rendes üzemmódra, nagyratörő tervekkel, harcokkal és mindennel, ami ezt kíséri majd.

– *Földrajzilag, életkori szegmentációban milyen célcsoportok felé mozdultok? Milyen a viszonyotok a városhoz, a régióhoz, Budapesthez, a közeli országhatárokhoz?*

– Azt gondolom, a kapcsolódási pontok egyre sokasodnak és erősödnek, ugyanakkor nem egy folyamatosan emelkedő görbéről vagy egyenesről van szó. Talán inkább úgy fogalmaznék: párhuzamosan két tendenciáról lehet beszélni. Az egyik az úgynevezett beágyazottság elérése: ahhoz, hogy egy intézmény, főleg kulturális intézmény egy adott közösség, városrész, város, megye, régió tudatába és mindennapjaiba (vagy legalább hétvégéibe) beépüljön, egyáltalán: a szórakozási terveikben rendszeresen és netalán automatikusan is szerepeljen, évtizedek kellenek. Nézzük meg a nagy múzeumokat, galériákat, színházakat vagy akár könyvtárakat – amelyeket kapásból felsorolnánk, mind-mind több évtizede vagy akár évszázada fennálló intézmények. Ez a nehezebb feladat: egy közösség, város életében olyan szerepet betölteni, amely már önmagában (nem anyagilag persze, az gyakorlatilag Magyarországon kizárt, de látogatottság szempontjából) fenntarthatóvá teszi az adott szervezetet, vagyis megadja az intézmény „létfogósultságát”. Ez nagyon nehéz, sziszifuszi, kevésbé látványos és ropant időigényes munka. A könnyebb az időszakosan jelentkező látványos sikerek és nagy számok elérése. Mindkettőre komolyan törekszünk, így miközben a MODEM jelenléte, elfogadottsága, látogatottsága lassan, de egyre növekszik, igen komoly hullámvész is megfigyelhető nálunk. Ám ezek a hullámok előre tervezhető és tudatosan is vállalt hullámok: mindig az adott kiállítástól függenek. Nagyon pontosan meg tudjuk mondani előre, hogy az adott kiállítás milyen célcsoportnak szól, milyen korosztályt érdekel majd, honnan jönnek és milyen ritmusban, vagy éppen honnan nem jönnek majd és mikor és miért. Inkább úgy fogalmaznék: rendezünk kiállításokat a nagyközönségnek, város- és országhatáron túlról érkezőknek, és rendezünk, akár úgy is mondhatnám, hogy a saját szakmai „szórakozásunkért”, a magasra tett lécünk átugrása érdekében is. Noha az utób-

bi körbe tartozó tárlatok iránt néha kisebb az érdeklődés, sokszor komolyabb szakmai sikereket hoznak, és mindenképp a MODEM küldetésének egyik legfontosabb szegmensét alkotják. Ugyanakkor vállaltan rendezünk valóban úgynevezett *blockbuster* kiállításokat is, amelyekkel – megfelelő kommunikáció révén – tulajdonképpen bárkihez tudunk kapcsolódni és mozdulni: a fiatalok, a közép-generáció tagjai és az idősebbek csoportjai irányába, a helyieket, a budapestieket és a környező országok lakóit egyaránt meg tudjuk ezekkel szólítani (ilyen volt 2018-ban például az *Impressziók*¹). Nagyon nehéz azt a közéletet megtalálni (és nem is feltétlenül mindig szükséges), amikor összeér a közönségsiker a legkomolyabb saját szakmai elvárásainkkal. De időnként sikerül, ilyen volt 2019-ben a *Panel*-kiállítás, és kisebb léptékben, de ilyesmi volt a pályakezdő fiatalokat felkaroló *Ezek a legszebb éveink* is.²

Azt gondolom, a várossal, a régióval, Budapesttel és a közeli országokkal, ha lehet így fogalmazni, nagyon jó a kapcsolatunk. Egyre több debreceni képzőművészt szólítunk meg, az idősebb generáció tagjainak is adunk idén bemutatkozási lehetőséget (egy grafikai kiállítással), de különösen nagy figyelmet fordítunk a fiatal, feltörekvő helyi képzőművészekre, akikkel akár intézményesült formában, akár ettől függetlenül is egyre szorosabb szálakon kötődünk össze. Ezt nagyon fontosnak érzem, a küldetésünk egyik sarokpontja, hogy a pályakezdő, tehetséges fiatalokat felkaroljuk, és természetesen, hogy kiemelten figyelünk a debreceniekre vagy a Debrecenben tanulóakra. Ez nemcsak nagyvonalú gesztus, hanem saját érdek is, bevallottan, hiszen rájuk tudunk építeni, rajtuk keresztül tudunk megszólítani további fiatalokat, és bízunk benne, hogy később majd visszatérnek ők maguk is. Másrészt évek óta nagyon komolyan dolgozunk azért, hogy minél nyitottabb, interaktívabb szerepben tünhessünk föl, ehhez ugyancsak kulcsfontosságú a fiatal, aktív képzőművészek megszólítása. Emellett Budapestről is egyre többen jönnek a MODEM-be, látogatóként és egy-egy programunk résztvevőiként egyaránt. A határon átnyúlás vagy átérés (nagy különbség persze) kérdése nagyon nehéz. Egészen jó irányban haladtunk, amikor jött a járvány, és gyakorlatilag hónapok óta minden-minden határon átívelő együttműködést elvágott. Egyelőre próbáljuk a következő nagy kiállításainkat úgy tolni, hogy a nemzetközi szállításokkal is tudjunk – mert kell – számolni, azok nélkül egyes tárlatok nem valósíthatók meg. Ettől függetlenül remélem, hogy a fonalat újra fel tudjuk venni, és pár hónapon belül lehet folytatni ott vagy majdnem ott, ahol abbahagytuk: a rezidenciaprogram kidolgozásával, a határon túli fiatal képzőművészek és a határon inneniek közös kiállításának építésével, a meghirdetett külföldi ösztöndíjunkkal stb.

– *A honlapon is szerepel, hogy „nemzetközi kapcsolódású kulturális intézmény” vagytok. Ennek a nemzetköziségnek mi a szakmai/gyakorlati jelentősége?*

– A kortárs (de akár a modern) magyar képzőművészetre leginkább a magyarok a kíváncsiak. Jó esetben. Akkor tudunk továbblépni, ha ezt nemzetközi kontextusba is behelyezzük. Nekünk is izgalmasabb, ha egy tágabb keretben, folyamatban látjuk a hazai törekvéseket, és a külföldi közönség is akkor érhető el, ha úgy látja a magyarországi törekvéseket, mint egy európai vagy nemzetközi trend szerves részét, ami lehet pont, ellenpont vagy „világítótorony” is persze. Talán ez lehetne a gyakorlati jelentőség. A szakmai ennél még több: csak úgy tudunk továbblépni, helytállni, megmaradni, gondolkodni, beszélgetni, fejlődni, bármit is csinálni, ha folyamatosan figyeljük a hazai és a nemzetközi trendeket, irányokat, ha tudunk viszonyítani, mintákat venni, vonalakat vagy ellenáramokat

húzni, ha meg tudunk jelenni, és el tudjuk magunkat ezen a nagy „térképen” helyezni. Oda, ahol aztán jól is érezzük magunkat, és ahol minket is jónak éreznek.

– *Beszélgéseinkben általában ki szoktad emelni a „koncepció” szót: hogy koncepciótok van az intézmény jövőjéről, hogy van egy arra vonatkozó terv, a MODEM hogyan építkezzen ebben a sajátos regionális pozícióban egy olyan korszakban, melynek vizuális kultúrája robbanásszerűen alakult át. Miért mantrád ez a szó, mi áll mögötte?*

– A koncepció szót talán ellenpontként használom, de semmiképpen nem a spontaneitás, az improvizáció vagy a rugalmasság ellentétéként. Sokkal inkább arra szeretnék vele utalni, hogy azt gondolom, szintet léptünk az elmúlt időszakban, amikor sikerült megfogalmazni úgy bizonyos alapelveket, összeállítani egy „statementet”, hogy az meghatározza sokévnnyi működésünket a jövőben, és a tudatos tervezés alapjait nemcsak megteremti, de nagyban meg is könnyíti. Megfogalmaztuk, hogy mit szeretnénk elérni az évek során, de felállítottunk egy működési modellt is, amely három éven át nagyon jól szolgálta a MODEM-et, minket, és amely a gyakorlatban is rengeteg támpontot adott. Másrészt a koncepció szót azért is emlegetem sokat, mert annak a kidolgozott keretnek a mentén vagy abban a keretben (néha persze szétfeszítve azt, ahogy annak lennie kell) előre terveztük és tervezzük a kiállításainkat, éves, laza, de azért mégis megjelenő tematika mentén, bizonyos területen ritmusokban, bizonyos gyakorlati-technikai segítséget is nyújtva mindehhez. Hogy érthetően is fogalmazzak: előre két évre tudjuk, hogy mikor, melyik térben és emeleten milyen kiállításunk lesz, ki a kurátora, mikor nyílik, miért fontos számunkra. Előre megtervezzük, hogy az adott (és a következő) évnek mi lehet a központi tematikája, amelyhez a kiállítások vagy azok egy része szorosabb-lazább szálakkal, de kötődik. Előre elterveztük, hogy bizonyos típusú tárlatok milyen rendszerességgel ismétlődnek, nagyon egyszerű példát említve: két évente szeretnénk egy *blockbuster* tárlatot rendezni például. Azért két évente, mert részben a nemzetközi protokoll kölcsönzési szempontból ennél rövidebb időt nem nagyon tesz lehetővé, részben mert ezek mögött azért nagyon komoly és sokéves szakmai munkák, tapasztalatok, kapcsolatok állnak, részben pedig azért, mert úgy tapasztalom, körülbelül két évig tart az úgynevezett kulturális emlékezet, ami még visszahozza a látogatót a kevésbé sikerorientált, de nagyon magas színvonalú egyéb kiállításainkra is, egy-egy „sikersztorit” követően. Két évente azonban kell az emlékeztető oltás, vagyis újabb sztárkiállítás, amelyikre tömegek jönnek, hiszen belőlük formálódik majd ki az újabb következő két év közönségének egy része. Ez persze már a szakmai koncepció periferikus területe, nagyban kapcsolódva inkább a kommunikációhoz, de a kettő szorosan együtt jár.

– *A modern és a kortárs mit jelent nektek? A modern történetileg inkább körülhatárolható fogalom, a kortárs meghatározása sok vitát váltott ki. Nekték van saját használatú/belső definíciótok ezekre a fogalmakra?*

– Az indulásnál az Antal-Lusztig-gyűjteményre (a debreceni gyűjtő, Antal Péter anyagára) épített a MODEM és a városvezetés. Ez sok mindent meghatározott akkoriban, és a gyűjtemény, annak egyes részei azóta is markánsan jelen vannak a művészeti központ életében – hiszen a magyar képzőművészeti szcénában, mint a legnagyobb modern és kortárs magángyűjtemény, ez a kollekció megkerülhetetlen. Antal Péter elsősorban a 19. század második felétől kezdődően a napjainkig tartó időszakból gyűjt képzőművészeti alkotásokat, és ez meghatározta, főleg az indulásnál, a MODEM küldetését is, bár mi főként a 20. század-

ra és napjainkra koncentrálnak. Feltűnnek persze ebből kilógó tárlatok vagy tárlatok ebből kilógó munkákkal, leginkább a küldetésünket szolgáló és erősítendő, de azért vállaltan „marketingcélokból”, ám az utóbbi években, valószínűleg személyes preferenciák nyomán is, erősödött, erősödik a kortárs jelenléte a kiállítási programunkban. Sőt, a kortársan belül is érezhető némi eltolódás: a már úgy-mond kanonizált „nagyok” mellett egyre hangsúlyosabbá válik nálunk a pályakezdő, fiatal, hazai és határon túli képzőművészek felkarolása.

– *A MODEM kiállítási stratégiáiban a 2018-ban visszaállított függetlenedéseket óta erőteljesen látszik három iránynak a kibontakozása: a blockbustertípusú kiállítások folyamatosan érkeznek (Impressziók, Man Ray, Privát. Helmut Newton, Csontváry természete³ stb.), de a kortárs képzőművészeti niche-tárlatok is megmaradnak (Harsány, Mánia. Csendes stratégiák, Újrairható történetek⁴), illetve némileg újdonság a nyitott múzeum és társadalmiasítás fogalmait alkalmazó tárlatok megjelenése (☺ -szmájli, Családi okok miatt, Panel⁵). Illetve a saját gyűjtemény mozgásban tartása is szempont. Milyen irányokat emelnél ki? Mit miért tartotok fontosnak az építkezésben?*

– A sztárkiállítások szerepéről már beszéltem. Talán azt hagytam még ki, hogy azért ezek esetében nagyon komoly tényező az anyagi is – ezek a kiállítások jelentős bevételt produkálnak, de még jelentősebb befektetést, jelen esetben ugye támogatást igényelnek. Ezenkívül olyan nemzetközi előírásoknak és elvárásoknak kell megfelelni, olyan szigorúak a kölcsönzési, biztosítási, szállítási és kiállítási (technikai) szabályok bizonyos *blockbuster* tárlatoknál, hogy fizikailag is képtelenek lennének évente (vagy akár évente többször) ilyeneket rendezni. De nem is ezek határozzák meg a szakmai törekvéseink fő irányvonalát. A felsorolt három „típusból” talán leginkább a harmadik az, amelyik úgy-mond igazán modemes, amelyik teljes egészében a miénk. Az elmúlt években az is nagy változás a MODEM életében, hogy egyre inkább saját kiállításokra törekszünk, vagyis a befogadott vagy utazónak is nevezett tárlatok helyett saját rendezésű kiállításokkal állunk elő. Talán a ló túloldalára is átestünk: idén és jövőre (persze a járványügyi helyzet sok mindent felülírhat) szinte csak saját rendezésű tárlatot tervezünk. Ez óriási kihívás és munka, viszont mindennél izgalmasabb – és jó esetben hálásabb – feladat is. A saját rendezésen belül pedig talán még modemesebb kategóriaként említhetném azt a bizonyos harmadik típust, amelybe a *Panel*, a *Családi okok miatt*, a *Szmájli* és még több, mostanára tervezett kiállításunk tarthat. Talán mindennemű építkezésnek ezek a legfontosabb darabjai számunkra: olyan kiállításokat rendezni, amelyekbe előre bevonjuk már magát a közönséget is, mielőtt még közönséggé válna, olyan munkát végezni, amelyben nem kiállító és befogadó korreláció jelenik meg, hanem együttműködő és együtt gondolkodó, olyan programokat szervezni, amelyeknél a frontálist felváltja az interaktív, olyan partnereket aktivitásra szólítani és ösztönözni, akik a legfiatalabb kurátorunkénál is fiatalabb szellemiséget hoznak be, azt hiszem, az elmúlt két-három év legnagyobb eredménye, és a következő két-három év legnagyobb vágya is számunkra. Ha ezt folytathatjuk, ha tudjuk folytatni, akkor sok mindent elértünk abból, amit kitűztünk, kiegészítve azzal a hihetetlen nagy értékkel, hogy miközben nagyon komolyan dolgozunk kőkeményen kijelölt irányok mentén, tele a munkánk improvizációval, és mindezt (remélhetőleg mindannyian) hihetetlenül élvezzük is.

– *A MODEM művészeti közösséget is jelent. Oktatási programokban gondolkodtok, táborok, workshopok kapcsolódnak az intézményhez. Milyen hálózatokat*

éreztek magatokénak, hogyan tudtok a kis- és nagyobb régió művészeihez kapcsolódni? Milyen a viszonyotok az oktatási és egyéb kulturális intézményekhez?

– Noha magát a nevelés szót nem szeretem, egyelőre nem találtam rá jobbat, mint azt, hogy hiszek, hiszünk a művészettel nevelésben. Minták, értékek mutatásában. És ezt a lehető legkorábban kell elkezdni, ha lehet, már óvodás korban is. Miközben ezt írom, az irodám ablaka alatt, a belső kertben egy és három év közöttiek számára tartanak nálunk épp művészeti foglalkozást. Talán ennek még kevés köze van a kortárs képzőművészethez, de ha ezek a szülők később, akár csak két-három év múlva visszajönnek, ha ezek a kisgyerekek pár év múlva (is) otthonosan mozognak a tereinkben, akkor már megérte. Aztán innen lépegethetünk tovább: az intézményekkel már nagyon jó a kapcsolatunk, onnan már úgy is mondhatom, simább az ügy. Az óvodák, iskolák rengeteg csoporttal jönnek, nyitottak a szemléletünkre, és hiszem, hogy részben azért is, mert a mi tereink pedig nyitottak mindenre. Igyekszünk mindig mindent megoldani, mindenkinek lehetőséget teremteni, akit csak lehet, bevonni. Érzékenyítő napokat rendezünk immár két éve hátrányos helyzetű települések vagy városrészek iskoláinak – egy-egy ilyen napra akár kétszáz kisdíákot is elhoznak, akik aztán itt töltenek többnyire egy egész vagy majdnem egész tanítási napot. Folyamatosan mennek a művészetpedagógiai foglalkozásaink, és jó ideje nagyon hatékonyan meg tudjuk szólítani a középiskolásokat is a rendszerváltás harminc évét feldolgozó edukációs projektünkkel. Ez egy hároméves oktatási projekt, amelybe számos budapesti és debreceni középiskola bekapcsolódott, és reményeink szerint a vége egy az oktatásban is használható és használandó kötet lesz, amely markánsan a MODEM nevéhez kötődik majd. Az egyetem nehéz dió. Sokan azt gondolják, könnyű itt, hiszen Debrecen egyetemváros, dugig fiatalokkal, ráadásul sok ezer külföldi diákkal, akik mind nyitottak és érdeklődnek az általuk kevésbé ismert kultúra iránt. Sajnos ez nagyon komoly kihívás nekünk, nagyon nehéz az egyetemistákat elérni. Ugyanolyan, ha nem még nehezebb sziszifuszi munka, mint az említett helyi és regionális beágyazottság elérése.

– Még egy networking-kérdést teszek fel: magángyűjtőkhöz, magángyűjteményekhez milyen a viszonyotok? A velük való kapcsolattartásnak milyen jelentősége van a MODEM profiljának alakításában?

– Annak idején a MODEM egy magángyűjteményre építve nyitott: 2006-ban mindhárom szintet az Antal–Lusztig-gyűjtemény darabjai töltötték meg. Hosszú évekre predestinálta ez a galériát, és bár azóta ez a szál sokat lazult, a kapcsolat nagyon fontos, és továbbra is nagyon jó tulajdonképpen valamennyi, általunk megkeresett hazai magángyűjtővel. A kiállításaink egy részénél nem hagyhatók figyelmen kívül a hazai magángyűjtemények, a modern, de főleg a kortárs magyar képzőművészeti anyag egy jó része magángyűjteményekben található. Sok-sok kiállításunk során kölcsönzünk munkákat vagy akár egész egységeket különböző kollektiókból, és a mai napig is szinte mindig szerepel egy vagy több munka a MODEM valamelyik kiállításán az Antal–Lusztig-gyűjteményből. Részben a kiállítási koncepciók kialakításánál, részben pedig a szakmai fejlődésünk, a szellemi közeg fenntartása és egyszerűen a saját munkánk vagy olykor lelki erőnk megerősítése végett is fontos a jó kapcsolat a hazai magángyűjtőkkel – azt hiszem, ezen a téren most jól állunk.

– Milyen kiscsapat van körülötted? Milyen szempontokat érvényesítettél a csapatod összeállításában?

– Szinte biztos vagyok benne, hogy ilyen méretű intézmények között a miénk a legkisebb, ám az egyik legjobb csapat. A legkorrektebb az lenne a részemről, ha betűrendben felsorolnék mindenkit. Ezt az újságok többnyire nem szeretik persze, bár hozzáteszem, sajnos a miénk nem lenne túl hosszú lista. Zseniális csapat állt össze 2019 végére, mindent megcsináltunk, amit lehetett, és közhelyes, de amit nem, azt is. Jelenleg mindössze két kurátorral dolgozunk, Süli-Zakar Szabolccsal és Don Tamással – egyikőjük főállásban egyetemi tanszékvezető, ráadásul nem is Debrecenben, másikuk pedig Budapestről jár hozzánk évek óta, hétről hétre. A MODEM-hez hasonló léptékű hazai intézményeknél kurátori osztályok működnek, amelyeknél öt-hat, helyenként akár nyolc kurátor és kurátorasszisztens is dolgozik, de minden más „csoport” esetében is hasonló a helyzet, amennyiben lehet csoportnak nevezni nálunk az egyfős részlegeket vagy a (kétfős) párokat. Ez a létszámhiány nagyon megnehezíti a dolgunkat, de bízom benne, hogy ezt a mennyiségi szellemítőke-hiányt valami mással pótolni tudjuk egy ideig. Mindenesetre a következő másfél évre tervezett kiállításaink igen komoly szellemi tőkét és technikai tudást is igényelnek majd, továbbra is, vagyis kihívásban nem lesz hiány, úgy érzem.

– *Az elmúlt két évtized múzeumkommunikációja szinte másról sem szólt, mint a közösségi média és a múzeum viszonyáról. A MODEM kommunikációja esetében mennyire van jelentősége a digitális felületeknek? Ezeket mire használjátok?*

– Gyakorlatilag mostanra nem maradtak más felületek. A nyomtatott sajtó megfogyatkozott, mindent átvett a digitális, az online, és azon belül is egyre inkább egy olyan irány, amelyik már minket is meghalad. De amelyiket nem is biztos, hogy követnünk kell. Bár én pont nyitott vagyok ezen a téren szinte mindenre, a saját művészeti TikTok csatornától kezdve a virtuális kiállításépítésen át a kortárs gyűjteményünkre épülő kicsomagolós videóig. De aztán a napi munka, az időhiány és, lássuk be, némileg a korunk miatti hozzá nem értés is már elvisz ezek mellett. Vagy ezeket viszi el mellettünk. Ma már az online világot is a tizenévesek használják, és nem kulturális tartalmak befogadására, legkevésbé létrehozására. Örök harc, hogy hány másodperces legyen egy videó, egy kiállítást beharangozó spot lehet-e hosszabb tíz, esetleg húsz másodpercnél, hogy befogadnak-e művészeti tartalmakat mutató videókat Instán a fiatalok, azon a zárt körön túl, akik maguk is ezeket készítik, vagy maguk is képzőművészek, vagy hogy végighallgatnak, megnéznék-e egy művésszel, kurátorral, gyűjtővel készített interjút negyven másodpercnél tovább is. A mi esetünkben óriási szerepe van a digitálisnak, gyakorlatilag itt érjük el a közönségünk jelentős részét. Ma már nem is nagyon éri meg bizonyos típusú hirdetésekért fizetni, többre megyünk egy ütős videóspot vagy online plakát vagy kép felvillantásával. De ez hihetetlen tempóban változik, mire egy-két típus beválik, már kereshetjük az újat. Addig meg igyekszem nem örületbe kergetni a kollégákat az ötletekkel, hogy miként lehetne gyurmaanimációval modemes reklámfilmeket készíteni, hungarocellgolyók közül minden előírásnak megfelelően műalkotást kiemelni és csomagolni, három művészettörténeti szempontból is értékelhető mondatot két szóban igazatosan elmondani és pénz nélkül méregdrága animációkat készíteni.

– *A MODEM tipikusan white cube esztétika szerint épült: tereit mint adottságot mennyire érzed lehetőségnek/meghaladottnak?*

– Érdekes kérdés, mostanában egyre többet foglalkoztat, hogy előny-e még ez az indulásnál óriási előnynek bizonyult adottság. Az a baj a *white cube* terekkel, hogy minden meglátszik bennük, rajtuk, legfőképpen az idő. Minden értelem-

ben. De a tapasztalat az, hogy a hozzánk érkező művészek, művészettörténészek, kurátorok, szakemberek még mai napig rácsodálkoznak ezekre a tereinkre, és sokkal inkább a lehetőséget látják bennük, semmint korlátokat. Lehet, csak a több mint egy évtizedes „steril” látvány mondatja velem, de a posztamensek és habkartonok mellőzésén túl én időnként már ezeken a falakon is szívesen továbblépnék.

Kérdezett Keszeg Anna

■ **JEGYZETEK**

1. Impressziók. *Monet-től Van Goghig, Matisse-től Warholig*, 2018. 06. 19. – 2018. 10. 07.
2. Panel. *Lét, közösség, esztétika – a lakótelepek hatvan éve*, 2019. 08. 03. – 2019. 11. 17. *Ezek a legszebb éveink? Pályakezdő perspektívák*, 2018. 09. 16. – 2018. 11. 18.
3. *Kísérlettől a művészetig. Man Ray fotográfiái*, 2018. 12. 09. – 2019. 03. 10.; *Privát. Helmut Newton fotói*, 2019. 10. 26. – 2020. 01. 26.; *Csontváry természete. Valós idejű audiovizuális installációk*, 2019. 09. 28. – 2019. 10. 06.
4. *Harsány. Mai orosz design*, 2019. 07. 19. – 2019. 09. 15.; *MÁNIA. Csendes stratégiák*, 2019. 04. 06. – 2019. 06. 23.; *Újraírható történetek, ROTERS&SZOLNOKI: Wunderblock és Keserue Zsolt: Nemzeti Tankönyv című kiállítása*, 2019. 03. 23. – 2019. 07. 07.
5. *Családi okok miatt*, 2019. 08. 17. – 2019. 11. 03.; ☺ – *Szmájli*, 2020. 08. 07. – 2020. 08. 21.

